

Asia: VN/34119/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (asiakastietolaki) ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko 3 §:n 1 momentin 11 kohtaan ehdotettua muutosta (palvelunantajan määritelmä)?

Kyllä. Perustelee: [Kyse on korjauksesta.]

Kannatatteko 54 §:n ehdotettua muutosta (lähetteen ja hoitopalautteen luovuttaminen)?

Kyllä. Perustelee: [Lain 54 §:n mukaisesta terveydenhuollon palvelunantajien välistä tietojen luovuttamista ja tiedonsaantioikeuksia koskevaa sääntelyä on tarpeen täsmentää siten, ettei lähetteen antaminen tai hoitopalautteen toimittaminen asiakkaan kanssa sovitulle, jatkohoidosta vastaavalle palvelunantajalle edellytä luovutuslupaa tai erillistä suostumusta. Lähete ja hoitopalaute tulee voida toimittaa potilaan kanssa sovitulle toimijalle ilman kaikkia potilastietoja koskevan valtakunnallisen luovutusluvan antamista tai mahdollisista luovutuskielloista huolimatta, joten selkeyden vuoksi sääntelyä on tarpeen tältä osin täsmentää.]

Kannatatteko 57 §:n ehdotettua muutosta (tiedonsaantioikeuden toteuttaminen tietojärjestelmän avulla)?

Kyllä. Perustelee: [Lain 57 §:n mukaista tiedonsaantioikeuden toteuttamista tietojärjestelmän avulla on tarpeen korjata siten, että säännös mahdollistaa asiakastietojen luovuttamisen myös palvelunantajan oman tietojärjestelmän avulla, kun taas voimassa olevan pykälän sanamuodon mukaan kyseessä tulisi olla useamman palvelunantajan tietojärjestelmä. Esimerkiksi hyvinvointialueilla voidaan ottaa käyttöön sekä potilastietojen että sosiaalihuollon asiakastietojen käsittelyyn yhteinen tietojärjestelmä, jonka avulla voidaan luovuttaa asiakastietoja sosiaali- ja terveydenhuollon välillä tai käsitellä asiakastietoja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa.]

Kannatatteko 64 §:n ehdotettua muutosta (terveydenhuollon sosiaalityöntekijän tiedonsaantioikeus)?

Kyllä. Perustelee: [Esityksessä ehdotetaan 64 §:ä täydennettäväksi siten, että terveydenhuollon viranomaisessa toimivilla terveydenhuollon tehtäviä toteuttavilla sosiaalihuollon ammattihenkilöillä

olisi oikeus saada Kelalta välttämättömät potilaan etuuksia koskevat tiedot, joita tarvitaan potilaan terveydentilasta johtuvien etuuksien saamisen varmistamiseksi.]

Kannatatteko 97 §:n ehdotettua muutosta (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjaustehtävä)?

Kyllä. Perustelee: [Lain 97 § 2 momentin sanamuotojen mukaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjaustehtävä liittyisi lähinnä tietorakenteiden yhteensovittamiseen, ohjaukseen ja seurantaan. Tarkoitus on kuitenkin ollut, että ohjaus liittyisi laajasti tiedonhallinnan ja yhteisten tietovarantojen käytön ja toteuttamisen suunnitteluun, ohjaukseen ja seurantaan vastaavasti kuin miten aiemmissa asiakastietojen sähköistä käsittelyä koskevassa laeissa (784/2021 ja 159/2007) on säädetty. Lisäksi ohjaustehtävän tulisi koskea kaikkea sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintaa, ei vain asiakastietojen sähköistä käsittelyä. Vastaava virhe on myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) 2 §:ssä, ja se esitetään myös korjattavaksi.]

Kannatatteko 102 §:n ehdotettuja siirtymäaikojen muutoksia?

Kyllä. Perustelee: [Laissa mainittuja määräaikoja on siirrettävä reilusti, jotta vaadittuja muutoksia ei jouduta hyvinvointialueilla tekemään päällekkäisiin ja poistuviin tietojärjestelmiin. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä edellyttää, että sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmät tulee kytkeä valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli Kanta-palveluihin. Laki edistää terveydenhuollosta tutun rakenteisen kirjaamisen käyttöönottoa ja tiedolla johtamista sosiaalihuollossa. Laissa esitetyt siirtymäajat Kanta-palveluihin liittymiseksi ovat liian tiukkoja. Määräaikoja tulee lykätä riittävästi, jotta muutokset voidaan tehdä hyvinvointialueilla hallitusti ja kustannustehokkaasti. Mikäli määräaikoja ei siirretä, joutuvat hyvinvointialueet tekemään miljoonia maksavia muutoksia elinkaarensa päässä oleviin asiakastietojärjestelmiin ja pahimmassa tapauksessa uusien järjestelmien käyttöönottoprojektit hidastuvat. Varsinais-Suomen hyvinvointi alueen esitykset: konkreettiset sosiaalihuollon liittymisvelvoitteen esitetyt takarajat olisivat: Työikäisten ja lapsiperheiden palvelut sekä lastensuojelu 1.3.2026 Iäkkäiden ja vammaispalvelut 1.3.2026 Päihde- ja riippuvuustyön erityiset palvelut 1.3.2026 (ei muutosta) Perheoikeudelliset palvelut 1.9.2026 (ei muutosta) Hyvinvointialueiden rahoitus ei riitä kattamaan lain vaatimia muutoksia kaikkiin tällä hetkellä käytössä oleviin tietojärjestelmiin. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ehdotuksen mukaan on taloudellisesta kannattavampaa hankkia asiakastietolain edellyttämät toiminnallisuudet suoraan uusiin tietojärjestelmiin kuin kehittää joka tapauksessa poistuvia vanhoja järjestelmiä. Tietojärjestelmän hankinta on pitkä ja hankalasti ennakoitava prosessi, joka voi pitkittyä entisestään esimerkiksi valitusten tai toimitusvaikeuksien seurauksena. Hyvinvointialueille on annettava tarpeeksi aikaa, jotta ne ehtivät saattaa jo aloitetut hankinnat loppuun ja ottaa käyttöön Kanta-palveluiden kanssa yhteensopivat asiakastietojärjestelmät. Varsinais-Suomen hyvinvointialue painottaa myös tapauskohtaista harkintaa, mikäli viivästys johtuisi esimerkiksi markkinaoikeuden tai tietojärjestelmätoimittajan johdosta eli ei hyvinvointi alueesta itsestään. Kaikki tietojärjestelmät eivät pysty välttämättä tuottamaan täysin kanta-liittyvää tietojärjestelmää kaikilla vaadituilla toiminnallisuuksilla määräaikoihin mennessä ja on epäselvää, pystyykö kukaan.]

Mäkelä Sanna-Maaria

Varsinais-Suomen hyvinvointialue - integraatiopäällikkö Teija Ahokas,
hallintoylilääkärit Jutta Peltoniemi ja Riikka Aaltonen, sosiaalityön johtaja
Soile Merilä, erityisasiantuntija Hanna Setälä